

ШЕСТДЕСЕТ И ПЕТО ЗАСЕДАНИЕ

София, петък, 30 ноември 1990 г.

(Открито в 10 ч. и 50 мин.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля народните представители да заемат местата си. Моля външните лица да се изтеглят от залата. Обявявам заседанието за открито. Присъствуват 317 души, отсъствуват 83.

На заседанието на Великото Народно събрание в сряда се очерта съгласие Бюрото да свика събранието допълнително, щом като това стане възможно в условията на развиващата се политическа криза. Споразуменията, постигнати от политическите сили при проведените разговори в Политическия консултативен съвет при президента, дадоха възможност на Бюрото в съответствие с чл. 71, ал. 4 от Конституцията да свика Великото Народно събрание на заседание днес. Ние нямахме възможност да ви раздадем в писмен вид предложение за дневния ред, това правя сега.

Точка първа - разглеждане искането на председателя на Министерския съвет за оттегляне от длъжност.

Второ. Второ разглеждане на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N 56 за стопанската дейност, свързан с проекторешение за частична отмяна на забраната за разпореждане с държавно и обществено имущество.

Трето. Продължаване разглеждането на проектоправилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание (ако остане време).

Имате думата.

СТЕФАН РАДОСЛАВОВ: Уважаемо председателство, уважаеми колеги! Аз предлагам вместо Указ N 56 като точка втора да се разгледа Правилникът за работата на Великото Народно събрание. Мисля, че много се проточи този въпрос, а без правилник Народното събрание не може да функционира ефективно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Тогава ще предложа да гласуваме точките по ред или да гласуваме последното предложение - да се изтегли на второ място разглеждането на проектоправилника. Които са съгласни с предложението проектоправилникът от точка 3 да стане точка 2. Мнозинство.

Има ли против? - 8. Въздържали се? - 7. Приема се точка 2 да бъде разглеждането на проектоправилника за дейността на Народното събрание. При това положение, които са съгласни с така предложения дневен ред, моля да гласуват.

Има ли против? - 2. Има ли въздържали се? - 4.

12 VI Велико Народно събрание

Приема се.

Ние наистина в най-скоро време трябва да назначим квесторите. Моля журналистите с апаратите да напуснат залата. Достатъчно се снима. Моля ви се. Трябва ли да станем ние, за да свършим тази работа сега? Моля ви се, излезте от залата. Това е задължително. Моля ви се, излезте от залата. Няма да започнем заради вас. *(Шум в залата)* Моля ви се. Моля ви се, излезте вън от залата. Можете спокойно да снимате от балкона. *(Ръкопляскания в залата, одобряващи думите на председателя)*

По точка първа има думата министър-председателят Андрей Луканов.

ГРИГОВ ШИШКОВ: Една реплика може ли?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата.

ГРИГОР ШИШКОВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми дами и господа! Свидетели сме вече многократно как нашият председател и председателството молят господата журналисти да не ни пречат на работата. Предлагам тези, които проявяват недисциплинираност, да вземем решение да им се отнемат картите и правата за влизане в Народното събрание. *(Одобрителни ръкопляскания в залата)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата министър-председателят. Моля ви се, излезте навън. *(Към фотожурналистите)*

ГЛАС ОТ ЗАЛАТА: Ако те не излязат, ще излезем ние.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не може така. *(Удря по звънеца)*

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми госпожи и господа народни представители...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Луканов, извинявам се, но вместо да излязат, още повече се насочват навътре. Вижте какво става сега. *(Оживление и смях в залата)* Моля ви се, трима души депутати да помогнат да излязат от двете страни.

ГЕОРГИ ИВАНОВ: Мисля, че в този момент журналистите трябва да бъдат в залата. Моментът е сублимен. Министър-председателят сега ще говори, оттегля се. Може ли да не присъствуват журналистите за известен период? *(Одобрителни ръкопляскания в залата)*

ГИНЬО ГАНЕВ: Моля народните представители, които изпълняват фактически длъжността парламентарни секретари, а това са преброителите, да влязат в правата си и да освободят залата от фотографии в момента.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ще пристъпим веднага към гласуване. Не може повече така. *(Удря по звънеца)* Има правилник и има ред. Тогава, когато се пристъпва към разглеждане на дневния ред и когато се поставя

вече въпросът за гласуване, външни лица не трябва да има в залата. Разберете. Досега вече 15 минути снимаха. Не може да започне заседанието.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Искам да направя едно компромисно процедурно предложение. Тъй като има и чужди фотокореспонденти, както успях да установя сега от контакта, да се договорим...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не Ви ли снеха достатъчно? *(Обръщението е към залата)*

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Не, аз не държа да ме снимат, господин председател. Да се договорим при гласуването да напуснат.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Как при гласуването?

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Добре, добре, мълча. Извинявайте.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля ви се, тук трябва да има ред. Още две минути го снемете и излезте. *(Смях в залата)* Като искате. Но моля ви се, няма да говорите още. *(Към Андрей Луканов)* Сега ще ги изпъдиме. Не може, излезте. Достатъчно. Моля ви се, сега, хайде, излезте.

Моля ви се, достатъчно. Не може в такъв момент, както сте се барикадирани, министър-председателят да говори и ние да провеждаме дискусия. Моля ви се, това не е работа на парламента. *(Смях в залата)* Моля ви се, вече сте снели достатъчно, може да излезете.

(Удря по звънеца. Фотожурналистите продължават да стоят в залата)

Има думата Андрей Луканов.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Уважаеми господин председателю уважаеми госпожи и господа народни представители! За вас няма да прозвучи като сензация, че министър-председателят се оттегля от своя пост. Вие чухте вчера по телевизията моето заявление и аз нямам намерение да го повтарям. Искам отново да наблегна на двете причини, поради които взех това решение. Смятам това за важно не толкова за себе си, колкото за бъдещата работа на парламента и правителството.

Първата от тях е онази причина, която нееднократно съм изтъквал пред вас като евентуален повод за оттегляне на министър-председателя. Бях заявил, че ако програмата, която внесох и произтичащите от нея график за стотите дни на реформата и другите мерки не получат широка подкрепа в този парламент и широка обществена подкрепа, едва ли ще има смисъл да оставам на поста си.

Последните седмици положих значителни усилия, вие всички бяхте свидетели на това, за да спечеля такава подкрепа. За съжаление не успях. Съжалявам не защото това е повод за оттегляне, аз съм казвал и преди, че едва ли има основание да се завижда на министър-председателя на България в този мо-

14 VI Велико Народно събрание

мент, а защото това не позволява да се продължи с неотслабващ темп и с пределна решителност реализацията на програмата. Отново искам да кажа пред вас с много дълбоко убеждение, че тази програма няма алтернатива, че забавянето в нейното изпълнение, а още повече прекъсването на изпълнението на тази или идентична на тази програма, ще постави България пред много по-големи трудности, отколкото тези, изживявани от нас днес. Аз, обаче, не бих могъл да нося отговорност за тези последици при липсата на достатъчна подкрепа в парламента, в обществото, от синдикатите, от другите обществени сили.

Втората причина и може би за сегашната конюнктура - основна, беше вчерашното заседание на Политическия консултативен съвет, проведено по инициатива на Президента на Републиката. Едва ли някой от вас може да се съмнява, че цел на всичките ми усилия през последните месеци беше да стигнем най-после до някаква форма на национално правителство. На правителство, което ще може да сплоти и обедини нашия народ в изключително трудния преход, който извършваме сега - преход към демокрация, преход към пазарна икономика.

Договореностите между политическите сили, постигнати на вчерашното съвещание, са за мен оправдание на тези мои лични усилия. В случая няма никакво значение кой ще оглави това ново правителство. За мен това е безразлично. За мен е важно, че се очертава възможност да стигнем най-после до този желан от нацията и жизнено необходим за нацията резултат. Това ми даде основание да направя и вчерашното заявление и аз се надявам, че то ще бъде правилно разбрано от всички, че то ще помогне на политическите сили да продължат с много голяма енергия, без всякаква загуба на време, започнатия вчерашен диалог. Трябва да кажа, че от много месеци насам не съм присъствувал на толкова конструктивна като цяло среща между представители на основните парламентарни сили.

Искам да използвам тази трибуна, за да се обърна към стотиците хиляди, които подкрепиха правителството. Благодаря им от сърце за това. Изключително високо ценя тази подкрепа. Ценя я не като подкрепа към личностите, влизащи в правителството, а като подкрепа към демокрацията за нашата страна, като ясно изразен глас в полза на парламентарната демокрация, на парламентарните методи за разрешаване на политическите въпроси и политическите кризи, когато те възникнат. Искам да ги уверя, че решението, което се очерта, е именно такова решение, стига всички, които участваха във вчерашната среща да се придържат твърдо към постигнатата договореност. Това е, смятам, тяхна обща отговорност днес пред българския народ. Всякакви отклонения от вчерашната договореност би върнало страната към още по-остра поли-

тическа криза с непредвидими последици. Аз призовавам не само всички, които участваха в тази среща, но и всички вас, да подкрепим споразумението, постигнато на съвещанието при Президента на Републиката. То дава един истински шанс на България. Нека не го пропуснем, защото може да се окаже последен.

И накрая, искам много определено да подчертая, че правителството не отстъпва пред натиска. То смяташе и смята за свое задължение да не направи това. Уверявам ви, ако не беше вчерашната среща, ако не беше открилият се шанс за национално споразумение, Андрей Луканов вчера нямаше да се оттегли от поста си, независим от сложността на обстановката. Аз смятам, че съм доказал, че не съм така податлив на натиск.

И накрая, уважаеми госпожи и господа народни представители, макар че ще имам, навярно, още повод да го кажа, но искам да благодаря на всички вас за нашата съвместна работа през времето когато изпълнявах функциите на министър-председател и през дните, през които вероятно все още ще ги изпълнявам - до съставянето на националното правителство на мирния преход.

Благодаря, независимо от това, че имаше различни моменти. Благодаря за това, че сме, все пак, парламент, парламент, в който се обсъжда свободно; парламент, който, макар и бавно, се движи към целта си. Искам само да пожелаая на всички вас да се движим към тази цел по-бързо, по-ефективно, по-уверено, и да ви уверя, че като народен представител ще се старая да участвувам активно и конструктивно в този процес.

Благодаря още веднъж за вашето внимание. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Бюрото на Великото Народно събрание ви предлага следното решение.

Решение на Великото Народно събрание.

1. Великото Народно събрание подкрепя договореността между политическите сили, представени във Великото Народно събрание, постигната на заседанието на Политическия консултативен съвет, свикано по инициатива на Председателя на Република България д-р Жельо Желев на 29 ноември 1990 г.

2. Приема заявлението на председателя на Министерския съвет Андрей Луканов за оттегляне от този пост и в съответствие с парламентарната практика му възлага да изпълнява функциите си до подписване на споразумението между политическите сили за формиране на национално правителство на мирния преход към демокрация и утвърждаване от Великото Народно събрание на състава на това правителство.

16 VI Велико Народно събрание

Това е текстът, който беше подготвен със съответни консултации. Имате думата.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Уважаеми колеги! Аз ще гласувам за това решение, макар че в някои свои пунктове то е юридически неточно. Не ми е ясно какво е това споразумение. То не е представено в парламента. Освен това съвършено неточно е и от правна гледна точка да се казва, че председателят на Министерския съвет и правителството трябва да изпълняват своите функции до някакво споразумение между политическите партии. Този момент трябва да бъде другояче определен - до избирането на новото правителство - това трябва да бъде границата.

Заедно с това искам да споделя някои свои съображения във връзка с подадената оставка. Аз безкрайно съжалявам, че г-н Луканов си подаде оставката. Аз намирам, че той е един от най-добрите измежду нас и скърбя, че напуска ръководството на изпълнителната власт. Толкова повече съжалявам за тази оставка поради обстоятелствата, поради които тя беше подадена.

Не споделям обяснението, което г-н Луканов даде на своята оставка. Според мен оставката е резултат на обширен заговор (*смях в залата отдясно*), в който участваха държавни мъже отгоре до долу в съюз с улицата. По мое мнение в страната беше нарушен грубо принципът на законността, принципите на парламентарния живот. Бяхме свидетели на груби нарушения на обществения ред, на една ясно изразена политическа стачка, която нашето право не допуска. Държавни органи, обществени организации, граждани наблюдаваха това нарушение на законността безучастно, пасивно, по един оскърбителен за правния ред начин.

Цялото това организирано беззаконие беше наблюдавано тихо и невъзмутимо от Прокуратурата, начело с новоизбрания главен прокурор г-н Мартин Гунев. От тази трибуна аз заявявам, че снемам своето доверие от главния прокурор и искам неговата оставка. (*Ръкопляскания отляво*). В организацията на беззаконието активно участваха някои национални средства за масова информация като радиото и Българската телевизия. (*Ръкопляскания отляво*)

Всички ние видяхме, че Българската телевизия беше превърната в частна фирма за собствени изяви, което е оскърбително за нашия народ. Телевизията не може да бъде частна компания имени Кеворка Кеворкяна. Тя трябва да стане национална по своите задачи и по начина на своите изяви.

Казвам това, като съзнавам много добре какъв може да бъде резултатът от тези мои думи. Съзнавам своето безсилие. Нищо не мога да променя. Аз просто изпълнявам дълга пред самия себе си. Моля да ме извините, ако съм нарушил добрия тон. Аз просто не можех по друг начин...

Шестдесет и пето заседание 17

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ *(от място)*: Какво целите?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: По друг начин да постъпя, г-н Дертлиев. Моля да ме извините. *(Ръкопляскания отляво)*.

АЛЕКСАНДЪР ЧИРКОВ *(от място)*: Не беше разумно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Соня Младенова.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Уважаеми колеги! Имам пълното морално основание, както колегата Велко Вълканов, който говори преди мен, да говоря днес, да говоря силно, така че да ме чуят в България и извън нея, освен тук в Народното събрание, защото минути преди да гласуваме избора на нашия президент на Републиката от тази, от същата трибуна аз ви призовах да формираме изпълнителна власт съгласно формулата: президент от БСП, правителство на СДС. Повтарям ви: президент от БСП, правителство на СДС.

Тогава радикал от моята партия жертвоготовно се хвърли зад гърба ми, за да закрие заседанието и цялата преса на другия ден запази пълно мълчание, а в "Демокрация", за което му благодаря, в един от следващите броеве обяви предложението ми за водещо сред неадекватните изказвания в парламента.

И ето ни сега отново в началото на пътя след толкова месеци пропиляно време, прехосани усилия, постоянна ескалация на социалното напрежение. Отново призвани да решим една от най-важните си задачи - да съставим бъдещо дееспособно правителство на национално съгласие, на демократичен преход или както му намерим названието при едно съществено условие - реално да отчитаме съществуващия баланс на силите, интересите и страха.

За разлика от някои, които се мислят за добри политици, защото всеки месец мислят по различен начин, аз и тогава, и сега съм убедена в едно, че реставрацията на капитализма не е и не може да бъде работа на Българската социалистическа партия. *(Ръкопляскания отдясно)*. Не бързайте да ми ръкопляскате, защото аз стоя твърдо зад позицията на Андрей Луканов. Защо считам, че Социалистическата партия не бива да реставрира капитализма? Защото помня ралото на моя дядо, помня безсънните нощи на баба ми, помня босоногото си детство на ул. "Ангел Кънчев" в София и в село Борован, Врачанско. И аз знам, че социализмът с всичките си извращения имаше едно неоспоримо предимство пред капитализма и това беше социалната сигурност за години напред. И днес когато ми говорят за реставрацията на капитализма в сърцето ми като с камбанен звън отекват надеждата и вярата за братството, равенството и свободата, от които започна съпротивата срещу несправдите. И днес, когато ми говорят за реставрацията на този строй в съзнанието ми са барикадите на Източен Берлин днес, парализираният транспорт в цяла Източна Германия днес, студентските стачки в Прага срещу президента Хавел днес, стачната го-

18 VIт Велико Народно събрание

товност на профсъюзите в Чехия и Словакия днес, в името на социалната, вече загубена за тях справедливост. (*Ръкопляскания отляво*).

И си позволявам, господа, да слушам тези призови за реставрация на капитализма (*Смях*). Неслучайно ви го казах така. Защото, за да не забравим капитализма, нося тези обещи от изгорелия Партиен дом - за да помня образа на насилието в днешно време.

Моите думи, господа и дами, не са предназначени нито за авторите, нито за режисьорите, нито за сценаристите, нито за актьорите или продуцентите на уличното насилие, а за тези, които викаха "Смърт на социалистите". Думите ми са предназначени и за тези, които, избирайки пасивността, оставиха без публична подкрепа законното правителство на Луканов. За тези, които, изоставяйки днес социалистическата идея, предадоха себе си. Защото с това рязко намалиха шансовете ни да изпълним нашето основно предназначение и да осигурим приемлива социална цена за прехода към пазарно стопанство и да не допуснем развихрянето на т. нар. "лов на вещици". Тъкмо в това, според мен, се състои основното задължение на Българската социалистическа партия и тъкмо този въпрос за мен днес е възловият. Защото, както се казва в една източна поговорка, и домашната котка се превръща в тигър, когато я поставим в безизходно състояние. А веднъж запали ли се пожарът, господа, в огъня брод няма! И ако преди необходимият баланс на силите, интересите и страхът би могъл да бъде осигурен с предоставянето на президентския пост на председател на Българската социалистическа партия, то как би могло да се вземе решението днес. Днес в схемата на общоприетото разделение на властите ние сме на път да предоставим цялата изпълнителна власт - и президентската, и правителствената - на СДС. При положение, че за добро или за лошо, т. нар. четвърта власт - националната телевизия и радио - е в ръцете на СДС, считам, че ще бъде справедливо т. нар. правоохранителна система да бъде предоставена на Българската социалистическа партия. Това означава тук, да сме наясно, че представителите на БСП трябва да ръководят всички правоохранителни органи, включително и Министерството на правосъдието, и Министерството на вътрешните работи. (*Шум в опозиция* ша) По този начин и така необходимото за всяко демократично общество разделение на съдебната от изпълнителната власт ще бъде гарантирано не само по законодателен, но и по партиен път, разбира се, в рамките на проведената вече деполитизация. От своя страна, веднъж осъществено, самото това разделение ще бъде задължителна гаранция за недопускане използването на изпълнителната власт за разчистване на сметки по идеологически подбуди. Без такива гаранции, господа, аз ви заявявам, че не бих приела бъдещата оставка на правителството на Луканов. Защото не е трудно

да си представим как ще стане и какво ще стане, ако предоставим изпълнителната власт на хора, които от тази трибуна, в мое присъствие, не скриваха желанието си да ни изхвърлят на бунището на историята..*(Шум в опозицията)*

Всички ние, събрани тук народни представители, сме призвани да действваме по своята съвест и убеждения. И още в шести век преди новата ера *(шум в залата, ръкопляскания за прекъсване)* в индийските опаншиди се казва, че само безкористното служене на съвестта сродява човешкия дух с този на Бога. И ако тази страна все още разполага с хора, политици, които не ламтят за власт на всяка цена, за нас, господа и госпожи, има надежда. *(Частични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Бойко Костов има думата за процедурно изказване.

БОЙКО КОСТОВ: Уважаеми колеги, не мога да отмина изказването на г-жа Младенова. Аз искам да кажа, че изцяло стоя зад договореностите, постигнати вчера на съвещанието при президента Желев. Аз смятам, че др. Младенова говори само от свое име.

Искам да кажа, предвид сериозното положение, предвид сериозната работа, която ни очаква, че в Народното събрание няма вече място нито за истериите на г-н Медарски, нито за кокетиране на г-жа Младенова. Трябва да се заемем сериозно с работа. *(Бурниръкопляскания в опозицията)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Клара Маринова.

КЛАРА МАРИНОВА: Уважаемо председателство, уважаеми народни представители! Вземам думата като официален говорител на парламентарната група на Българската социалистическа партия. Мисля, че всички народни представители тази сутрин са наясно с онова, което ни предстои да решаваме. Вече сме получили официалното изявление и свободния избор на министър-председателя Андрей Луканов. Мисля, че още вчера всички бяхме наясно след неговото изявление за постигнатите договорености между политическите сили.

От името на нашата парламентарна група предлагам на председателството да прекратим разискванията, за да пристъпим към по-съществената част от заседанието днес.

Благодаря *(Ръкопляскания)*

НЕНКО ТЕМЕЛКОВ *(Провиква се от място)*: Господин председател, нека чуем тези договорености! Аз не ги зная.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с предложението за прекратяване на дискусията, моля да гласуват. Против? - Четиринадесет. Въздържали се? - Петнадесет.

20 VII Велико Народно събрание

Предложението се приема.

При това положение поставям на гласуване внесеня текст. Имаше едно предложение за корекция вместо "утвърждаване" да бъде "избиране". Аз мисля, че можем да приемем това предложение, което не променя същността, а е по-точно.

Които са съгласни с това предложение и с тази корекция, моля да гласуват.

ГЛАСОВЕ ОТ БЛОКА НА БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ: Кое предложение?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Да го прочета ли още веднъж?

ГЛАСОВЕ: Да!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Великото Народно събрание, първо, подкрепя договореността между политическите сили, представени във Великото Народно събрание, постигната на заседанието на Политическия консултативен съвет, свикано по инициатива на Председателя на Република България д-р Жельо Желев на 29 ноември 1990 г.

Второ, приема заявлението на председателя на Министерския съвет Андрей Луканов за оттегляне от този пост и в съответствие с парламентарната практика му възлага да изпълнява функциите си до подписване на споразумението между политическите сили за формиране на национално правителство на мирния преход към демокрация и избиране от Великото Народно събрание на състава на това правителство.

Моля, които са съгласни с този текст, да гласуват.

Против? - Четиридесет и трима. Въздържали се? - Шестнадесет.

Проекторешението се приема и става решение.

Давам думата на Екатерина Маринова за обяснение на вота.

ЕКАТЕРИНА МАРИНОВА: Господа председателстващи, уважаеми колежки и колеги! Гласувах против предложения текст на решението преди всичко заради нарушението на парламентарната практика. Мисля, че не би следвало съдбовен проблем да ни се чете и ние на глас и наум да приемаме решение, което не сме видели на банките си преди това.

На второ място гласувах против, защото мисля, че не е достатъчно седящите в тази зала да прочетем само официалното съобщение на говорителя на президента, да чуем изявлението на министър-председателя и обясненията от тази трибуна.

Искрено се надявам, господин Желев, благодаря ви много, че днес сте на това заседание - когато пристъпим към обсъждането на политическото споразумение да чуем вас, да знаем вашата лична позиция, господин президент, ко-

Шестдесет и пето заседание 21

гото дълбоко уважаваме - за всичко онова, което се разигра през тези дни в нашата страна.

Господа и госпожи, дълбоко съм разтревожена, че за втори път изпълненият политически спектакъл може да смята, че е успял.

Дълбоко съм разтревожена и от това, че мои толкова уважавани колеги ликуват с "Виктория!". Аз мисля, че никой в тази зала през тези дни и часове не постигна никаква победа. А загуби нашата крехка демокрация.

И трето, гласувах против и по още една причина. Това е съдбовен проблем за България и ние с вас нямахме право с такава лека ръка да прекъснем дискусията си по него.

Завършвам с една молба към г-н Бойко Костов:

Много ви моля, не използвайте такива квалификации, особено, когато става дума за ваши колежки и колеги. Мисля, че това не е присъщо на народни представители.

Много ви благодаря за търпението, с което ме изслушахте. *(Ръкопляскания от мнозинството)*

СТОЙЧО ШАПАТОВ: Уважаемо председателство, уважаеми народни представители! Искам да обясня своя вот, като изкажа най-общо следните пет съображения:

Първо, не гласувах за оттеглянето на Андрей Луканов, защото обратното означаваше да пренебрегна волята на мнозинството от избирателите в 110 Първомайски избирателен район.

Гласувах против тази оставка, защото тя е резултат на уличния натиск, шантаж и режисирани антисиндикални действия, включително на довчерашния комунист и апаратчик на Централния комитет, ренегата Кръстьо Петков. *(Ръкопляскания)*

Трето, не гласувах за тази оставка, защото в Република България има законно избран парламент и е недопустимо един демократичен парламент да приема своите решения по начин, отречен категорично от всички цивилизовани и демократични държави в Европа и в света.

Четвърто, не гласувах за оставката на Андрей Луканов, защото тя беше оформена в така наречения Политически консултативен съвет към Президентството - орган, който е на път да замени бившото Политбюро на Централния комитет на партията и който е създаден в противоречие с основния закон на страната - Конституцията. *(Ръкопляскания от мнозинството)*

Пето, не гласувах за тази оставка, защото Председателят на Републиката г-н Желев не изпълни своите конституционни задължения съгласно чл. 92, т. 1, за да защити законите, правата и свободите на гражданите. Унизително е за

22 VII Велико Народно събрание

всеки парламентарист в съдбоносен за страната момент вместо президента, изявления от негово име да прави говорителят г-н Валентин Стоянов (*единични ръкопляскания от БСП*) - човекът, който преди една година, предавайки своите преки репортажи от Румъния, излъга целия български народ по най-безсрамен и циничен начин за истинската обстановка в нашата северна съседка. (*Единични ръкопляскания от БСП, шум в залата*)

Уважаеми народни представители, аз гласувах по съвест, отричайки не самата оставката, а начина, формите и средствата, чрез които тя беше насилствено наложена на един законно избран парламент. Аз гласувах по съвест и се гордея с това.

Благодаря за вниманието. (*Единични ръкопляскания от БСП*).

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Във връзка с вота си искам да направя едно изявление:

Заявявам, че напускам парламентарната група на Българската социалистическа партия поради принципно несъгласие с политиката, която е водило и води нейното ръководство. Това не означава, че напускам моите другари по партия и в парламентарната група, но не мога да бъда повече съучастник на политически манипулации на някои червени аристократи. Докато те определят политиката на нашата парламентарна група, моето място не е в нея.

Служил съм и ще служа на идеи, а не на личности. Аз съм марксист, ще си остана марксист, но не и политически клоун.

Благодаря ви. (*Ръкопляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: 15 минути почивка.

(*След почивката*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (*Звъни*): Моля народните представители да седнат, за да видим дали имаме кворум.

Моля да бъдат загасени светлините!

Моля, които са при вратата, да подканят да влязат депутатите, защото закъсняваме излишно.

ЦЕЗАР КАРАФЕИЗОВ (*От залата*): Може ли процедурен въпрос?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Чакайте още една секунда да влязат. Моля, влизайте, които са отвън. Знаем, че има група, която работи и разисква...

Моля, седнете. Има ли още да влязат? Поканете моля ви се оттатък да влязат, затова защото...

Шестдесет и пето заседание 23

Преди да дам, както искахте, процедурен въпрос и да минем по точка 2, искам да дам думата на доайена на народните представители Йосиф Петров, който поиска да каже няколко думи.

Имате думата.

ЙОСИФ ПЕТРОВ: Няма го Луканов.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Аз не знам къде е Луканов, ако може да се повика. Вижте в неговия кабинет - да не е там. Няма го. Нищо, те ще чуят...

(Реплики от залата: Има пресконференция)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: А, отиде на пресконференция? Нищо. Отишъл е па пресконференция, г-н Петров.

ПЕТЪР БЕРОН *(От място)*: В негово присъствие трябваше...

ЙОСИФ ПЕТРОВ: Благодаря, господин председателю.

Дами и господа народни представители!

Днес е календарният ден Свети Андрей. Затова позволете ми да кажа един дружески шарж:

България разплакана се смей (и те закичва с цвете незабравка) Честит ти имен ден, Андрей, Честита ти оставка.

(Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Заповядайте за процедурен въпрос.

ЦЕЗАР КАРАФЕИЗОВ: Господин председателю, дами и господа народни представители! Уважаемото Бюро на Народното събрание, когато ни вика по радио или по телевизия, да съобщава и дневния ред. През тоталитарното време се пишеше и във вестници, и се съобщаваше, а сега бяхме извикани и дневният ред тука стана. След това - не знаем кога ще бъде следващото заседание и при какъв дневен ред, така разбрах в началото - че и за следващото заседание не се знае. Сряда ли ще е, или кога... Моля да имаме информация! Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: По първия въпрос - дневния ред го съставихме тази сутрин, като имахме предвид само първата точка, а другите точки - те бяха прогласувани още от миналия път и вие ги знаете.

Що се отнася до следващото заседание, предложението ни е да имаме заседание, пленарно, още във вторник. Във вторник. *(Реплики)*

ГИНЬО ГАНЕВ: Вторник, от 15 часа, господа, с общото намерение да се приемат закони. Които са готови, ще се дадат своевременно. Да приключи Указ 56, ако днес това не може да стане, както вече се вижда, решението във

24 VII Велико Народно събрание

връзка с мораториума, законопроекта за амнистията, конкуренцията и т.н., ако сме просто Народно събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Добре. Мисля, че може да приемем това предложение.

Много моля, понеже се направи процедурно предложение, да се гласува - пленарно заседание във вторник, в 15 часа.

Които са съгласни, много моля да гласуват.

Против? - Осем "против".

Въздържали се? При осем "против" и трима "въздържали се" пленарното заседание ще се проведе във вторник, в 15 часа. Давам думата на Гиньо Ганев. Само за пет минути поискаха да запалят осветлението - да регистрират започване на заседанието. След това ще бъде загасено.

ГИНЬО ГАНЕВ: Продължаваме, господа, по проектоправилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание.

Напомням, че последното заседание по правилника се състоя на 9 ноември т.г. и понеже след приключването на глава шеста се повдигна от един народен представител въпросът за гласуването й поради липса на кворум, комисията, а и Бюрото предлагаме следното.

По факт и по стенографски протокол тогава след обстойна дискусия по отделните текстове на глава 6, беше гласувано преустановяването на разискванията по тази глава. И това беше едно гласуване, направено перфектно, т.е. при кворум.

След това, когато се поиска да се гласува главата и като цяло, се постави въпрос дали има кворум или не. Това беше, струва ми се, народният представител г-н Андреев. Установи се, че няма и затова сега трябва без дискусия - и това би било точно наистина - да гласуваме изцяло приемането на глава 6 с корекциите, които, ако искате, мога да напомня с по една дума само, и то по-важните от тях.

Затова, че се отмени - това беше вече гласувано, четвъртата алинея на чл. 48, напомням: то беше във връзка с едно право на Бюрото дали то да решава кога да има директни предавания на телевизията и радиото или пък не, и справедливо тук се оцени, че това не е работа на Бюрото, а на парламента като цяло или пък на съответната комисия.

Във връзка с дневния ред по чл. 51 се възприе нещо, което тук с огромно мнозинство беше подкрепено - че гой се уточнява до 18 часа на деня, предшестващо заседанието, че могат народните представители да внасят в Бюрото мотивирани писмени предложения за промени на другия ден, писмено и то. И те се гласуват веднага в началото на даденото заседание, след като се изслуша

само един народен представител "против". И по спешност - правото на Бюрото и на парламентарните групи да включат в текущото заседание или да предлагат въпроси, които се подлагат, разбира се, на гласуване, щом характерът им на спешност се приема от самото Народно събрание с гласуване.

Напомням още, че по чл. 54, втора алинея, се смяташе, че може би не е целесъобразно в букви "а" до V включително да бъдат изчерпателно изброени т. нар. процедурни въпроси. Посочиха се примери още два-три. И затова общо ние приехме тук с вас след това изброяване да се каже "и други", и това е наистина по-точно.

Правата на парламентарните комисии по чл. 60 във връзка с определяне времето на изказванията - да не бъде едно абсолютно, винаги прилагано правило. И затова се прибави изразът "при нужда". Времето за изказвания се определя предварително от Бюрото, съгласувано с ръководителите на парламентарните групи.

И имаше още една промяна, едно гласуван:» уточнение, което беше много важно. То е във връзка с чл. 71. И трябва да ви кажа - въобще това е една норма, която много внимателно трябва да прилагаме в бъдеще. "Предложение за отхвърляне се поставя на гласуване най-напред... Предложение за отмяна, изменение или допълнение се поставя на гласуване преди цялостното гласуване по основния въпрос."

И се прибавя едно ново, трето изречение, което е важно - "Направените предложения се поставят на гласуване по реда на тяхното постъпване", защото всичкото друго крие една недостатъчно ясна преценка на Бюрото, когато поставя на гласуване един или друг текст.

И така, господин председател, това е само едно напомняне, а не повод за дискусия, защото всичкото това, за което говорих сега, е гласувано и просто ние трябва да гласуваме този път изцяло, без повече разисквания, приемането на глава 6. И моля ви да направите това.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Потвърждавам това, което каза докладчикът Гиньо Ганев. Наистина ние гласувахме член по член и остана последното гласуване на глава 6 като цяло. И аз сам видях, че няма съответния кворум и обявих, че ще прегласуваме глава шеста като цяло.

Затова предлагам: които са съгласни с приемането на глава шеста изцяло - така, както беше приета член по член, моля да гласуват.

Против? - Няма. Въздържали се? - Седем.

ГИНЬО ГАНЕВ: И така, главата е приета, така ли?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Да.

26 VII Велико Народно събрание

Моля ви се, осветлението вече! Петте минути се изчерпаха. Моля ви се, телевизията да изгаси осветлението. Петте минути разрешение, които им дадохме, се изчерпаха.

ГИНЬО ГАНЕВ: Преминаваме към глава седма. По глава седма, господа, озаглавена "Изработване и приемане на Конституцията", предварително се направиха много подробни справки и с други правилници, парламентарна практика в света, и тук се предлага една много подробно уточнена процедура за начина, по който ще се изработва и, главно, ще се приема бъдещата конституция: на тези три четения каква степен и какво съдържание има всяко едно от тези четения и гласувания.

При предварителното разискване не постъпиха в комисията никакви предложения по тази глава. И ако, господин председател, това е така и днес, комисията предлага веднага да се гласува текстът на глава 7 така, както е предложен.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли някакви предложения по 1 пава седма? Не виждам. Подлагам на гласуване глава седма изцяло, а не член по член, при това положение.

Които са съгласни глава седма да се приеме така, както е предложена, моля да гласуват. Против? Двама души "против". Въздържали се? - Няма.

Приема се глава седма.

Глава осма.

ГИНЬО ГАНЕВ: Глава осма е посветена на внасянето, разглеждането и приемането на законопроектите. По тази глава също не се направиха много предложения, както това аз казах и в доклада, който направих от името на комисията пред вас.

Напомням, че съществен момент спрямо първоначалния текст е този на чл. 88, във втората алинея на който се определя понятието за т. нар. водеща комисия. Защото вие виждате, че по много от законопроектите все още поради една рутинна практика сякаш Законодателната комисия се явява главният докладчик, а това не трябва да бъде така.

Когато има един законопроект със своята специализирана материя, тогава се определя една водеща комисия, която е най-близо до предмета на този законопроект. Тази комисия излъчва докладчик за Великото Народно събрание, бих казал основен докладчик, и това е маркирано по съответен начин тук, вчл. 88.

Друго, господа, по тази глава съществено няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Да, господин Вълканов, имате думата.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Уважаеми колеги! Имам едно предложение по чл. 91 във връзка със следното положение. Много често по един и същи въпрос се внасят няколко законопроекта. Пита се тогава как да се постъпи, дали трябва да се докладват и трите или четирите законопроекта, какво трябва да се прави в този случай? И затова аз бих предложил следната процедура. Когато са внесени два или повече законопроекта по един и същи предмет, Законодателната комисия да изработи един общ законопроект, да го внесе в Народното събрание от свое име и там да го отстоява. А тези, които са внесли законопроектите, да защитават своите позиции вече в комисиите и в пленарното заседание. Но това да бъде законопроект вече само на съответните комисии - специализираната и евентуално Законодателната комисия. Разбирате хипотезата, при която поставям проблема - два или повече законопроекта по един и същи въпрос - съответната комисия изработва един законопроект, а вносителите...

ГИНЬО ГАНЕВ: Водещата комисия?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Водещата комисия изработва един общ законопроект, а всеки от вносителите вече има право да си отстоява своите позиции в комисиите и в пленарното заседание. Благодаря ви.

Както например, сега е по законопроекта за земята - има девет законопроекта. Как трябва да се постъпи?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ще ви дам думата сега, веднага.

РЕПЛИКА: Имам възражение по чл. 101. Законопроекти се приемат с обикновено мнозинство от присъстващите.

По чл. 81 от Конституцията - законите по приложение N 3 се приемат с квалифицирано мнозинство 2/3 от присъстващите народни представители. Поради това, че приложение N 3 липсва, предлагам този член да се гласува покъсно, за да знаем ние в това приложение кои закони ще влязат.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата.

ПЛАМЕН ВЪЛКАНОВ: Изказването ми е също по чл. 101, изречение 2 от предлагания текст на глава 8. Моите съображения са по същество и по своето естество са чисто правни. Текстът на чл. 101, изречение 2, моля колегите да обърнат внимание специално на това изречение, където се говори за квалифицираното мнозинство от 2/3. Изразявайки своето лично становище по този текст принципно, аз смятам, че ако Великото Народно събрание, което е в правото си да възприеме определени закони, посочени в нарочно приложение, което макар и да го няма, то ще бъде изготвено, да се приемат с квалифицирано мнозинство от 2/3. Ще е необходимо това да бъде осъществено съобразно Конституцията и в самата нея, където се регулира тази материя. Имам предвид

28 VII Велико Народно събрание

текста на чл. 81 от Конституцията, което е предмет на изречение първо на същия текст.

Освен това считам, че този текст като правило сочи едно изключение от общото правило да се гласуват законите с обикновено мнозинство, което някои колеги наричат просто или абсолютно. Това изключение обаче, така както е предвидено в нормата на правилника, по същество частично дерогира нормата на чл. 81 от Конституцията, макар и частично. Ако трябва да бъда откровен, такива конституционни разрешения, когато търсим опита на другите страни, биха могли да се намерят в конституциите на много страни. В това отношение като пример аз съм намерил Италия и Франция. Но това ми дава още един довод да заключа, че законодателното разрешение на този въпрос трябва да се извърши чрез изменението на конституционния текст, а не чрез текст в самия правилник.

В заключение бих искал да кажа, че в предишните изказвания, когато разглеждахме този текст и когато имаше дебати по него, някои от колегите, доколкото си спомням Стоян Ганев от Съюза на демократичните сили и още няколко колеги, споделяха, че е необходимо да се гласуват определено число закони с такова мнозинство, изразявайки становището, че тези закони са конституционни, основни и им придадох и други прилагателни.

Аз считам, че такива неуточнени в нашата законодателна практика и законодателството термини не бихме могли да ползваме сега. Единствено възможният начин, ако ние стигнем наистина до извода, че е необходимо определени закони да се гласуват по този начин, да преминем към формулата, която сме използвани и досега - да изменим конституционния текст, за да вървим така, както трябва и да градим наистина едно чисто правово законодателство.

В заключение искам да кажа, че изложените съображения са чисто правни и гласуването на определени закони с такова мнозинство не е извън обсега на моето юридическо мислене. Аз лично, виждайки законите, които се предлагат да се гласуват по този начин, ще си помисля и бих могъл да предприема евентуално свое лично решение в полза на едно такова мнозинство, стига да бъда достатъчно добре убеден, че тези закони се налага да бъдат гласувани именно с такова мнозинство, поради своята особена важност за общественото ни развитие. Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Костов.

БОЙКО КОСТОВ: Имам предложение по чл. 92. Там се казва, че вносителят на законопроекта или негов представител се поканва да присъствува и да дава обяснения. Струва ми се, че тук трябва да се засили задължителният елемент. И предлагам вместо думите "се поканва", да се запише "се задължа-

ва" да присъства. Ние всички знаем, че отсъствието на вносителя или на негов официален представител при обсъждането на даден законопроект силно затруднява работата на комисията. Това е едно.

И втората ми забележка по чл. 101. Смятам, че днес ние не сме готови да приемем чл. 101, тъй като липсва приложение N 3. Предлагам да се върнем към чл. 101 тогава, след като бъде представено и обсъдено приложение N 3. Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Куманов поиска думата.

ДИМИТЪР КУМАНОВ: Уважаемо председателство, уважаеми колеги! Имам предложение ал. 2 от чл. 102 да претърпи по-друга редакция, която би дала възможност на Народното събрание да бъде по-пълно осведомено относно международните договори, които сключва правителството. Цитирам предложениия текст: "Министерският съвет осведомява Великото Народно събрание за по-важни международни договори, които не подлежат на ратификация". За да може Народното събрание да бъде действително един контролен орган, предлагам всички международни договори да се довеждат до знание поне на Комисията по външната политика. И тя, ако намери за нужно, да ги внася на вниманието на Народното събрание на пленарно заседание. Защото самата квалификация "по-важни" е много относителна и може да претърпи различни тълкувания.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата г-н Бойко Димитров.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Във връзка с чл. 101, надявам се, че ще бъде прието предложението за отлагане на неговото приемане до момента, в който ще разполагаме с приложение, но междувременно бих искал тогава, когато той се върне за обсъждане и окончателно решаване, да се помисли и да се даде отговор на следния въпрос: ако става дума за действително важни закони, свързани с норми, които ще бъдат заложени в Конституцията, достатъчно ли е, както тук е записано, такива закони да бъдат приемани с мнозинство от 2/3 на присъстващите, а не на всички народни представители, както се предвижда за окончателното влизане в сила на положенията или поправките към Конституцията.

Поставям на внимание този въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата.

ЙОРДАН КУКУРОВ: Ние сме пред едно малко затруднение. Когато работим правилника, който ни е необходим за работата във Великото Народно събрание, ние се сблъскваме с текстовете на Конституцията, която ще изменяме,

30 VII Велико Народно събрание

отменяме и т.н. За да създаваме обаче Конституцията и да имаме нормална работа, ние трябва да имаме сътворен правилник, по който да работим. Не може да се приема правилника частично, а след това да чакаме другата, новата Конституция да се изработи и въз основа на нея, и накрая, може би, на нашия мандат, да приемаме правилника.

Следователно, чл. 81 от Конституцията, макар че е в действие, не може да бъде пречка да приемем чл. 101 от настоящия правилник. Друга една пречка се създава. Те са от процесуално естество. Трябва да чакаме да се изготви приложението за тези основни и важни закони, които имат конституционен характер. Аз мисля, че с оглед бързо и ефективно действие, за да не се въртим в кръг, да приемем и да гласуваме сега, защото трябва да гласуваме, не може една част от правилника да приемем, а друга да не приемем, не е утвърден правилник, да се връщаме след 3-4 или след 2-3 месеца, да приемем така, както е чл. 101, а когато дойдат законите от приложението, които ги няма, тогава да се спрем кои закони да приемем като важни или не, а да гласуваме текста. Това няма да бъде пречка за една нормална работа и е логично разрешение на проблема да излезем от този кръг, в който сме влезли с тези противоречия, които се явяват. Иначе сме в невъзможност да одобрим правилника и да имаме една нормална работа.

Ще буксуваме в работата си така и с други текстове, ако не приемем този правилник. Не е пречка липсата на това приложение, за което се говори в чл. 101, защото е открита възможността когато приемаме тези закони да се вземат или не. С оглед на това рационално да се погледне на проблема, с оглед на ефективност в работата ни, моля да го приемем този текст и да не бъде пречка да приемем цялата глава, да се затрудняваме в нашата работа. Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата г-н Марков.

ПЕТЪР МАРКОВ: Благодаря ви. Моите предложения са във връзка с чл. 90. Аз изпитвам известни опасения, че така представеният срок в ал. 1 ще затрудни работата на Великото Народно събрание и графика за приемане на законите. Една проста сметка сочи, че до момента са внесени 70 законопроекта. Ако следваме процедурата по чл. 1 и вземем 30 дни за горна граница, така както е записано, тези 70 законопроекта могат да се влачат точно 2100 дни, което прави 6 години. Аз мисля, че мандатът на Народното събрание не е шест години.

Ако приемем ал. 2, че крайният срок по ал. 1 може да бъде удължен не повече от 60 дни, значи ще ни трябват 12 години, ако всеки законопроект минава по този ред. Мисля, че в ал. 1-мотивирани доклади не по-рано от 7 дни, може да отпадне и да се включи текст в смисъл "не по-късно от 15 дни след пое-

търпането им в комисията". Ал. 2 да стане: "не повече от 30 дни", вместо 60 (същия член, ал. 2, 90 член).

В чл. 97, мисля че сроковете пак са удължени и просто не са пригодени за работата, която ни чака. Това са едни разумни срокове и действително е така, но ние нямаме това време. Трябва сами да се задължим с едни кратки срокове, които ще приемем, за да можем да работим по-бързо. В този смисъл чл. 97, ал. 1, сочи: "Постоянните комисии обсъждат допълнително законопроекта и внасят мотивиран доклад не по-късно от 14 дни." Аз предлагам на вашето внимание да намалим срока. Аз лично не зная, може би някой от Законодателната комисия трябва да се изкаже по този срок, но така, както беше в чл. 90, като прибавим и тук 14 дни и още 7 дни по ал. 2 на 97 член, става много наистина. Става около 80 дни на законопроект, ако се приеме цялата тази процедура, която е записана.

Това е по 97 чл., ал. 1. Срокът може би трябва да бъде съкратен на 7 дни. Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Госпожа Ботушарова има думата.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Уважаеми колеги народни представители! Искам да взема отношение по едно направено днес предложение и по възражението на чл. 101. Най-напред това, което г-н Вълканов каза за случая, че бъдат внесени няколко законопроекта, водещата комисия да изготви законопроекта и да бъде вносител - това предложение, според мен, търпи сериозни възражения, защото тук се засяга авторското право на вносителите. Въпросът поначало е открит тогава, когато една комисия, било то Законодателната или която и да е друга, работи внесените законопроекти и представя своя вариант - какъв е този вариант - дали на комисията, или сумира внесените законопроекти. Аз смятам, че няма основание да се приеме, че една комисия, при това не и Законодателна комисия, може да сумира внесените законопроекти и да внесе свой, от свое име. По този начин първо се накърняват правата на вносителя, а освен това, това вече е нов вариант, който всяка друга комисия, макар и неводеща (термин, който се опитваме да внесем) може да оспори.

Смятам, че Законодателната комисия при всички случаи ще трябва да вземе отношение по всички внесени законопроекти и да не приема, че водещата комисия, която е сумирала законопроектите, нейният е последен и окончателен.

Що се отнася до чл. 101, аз смятам, че ние трябва да гласуваме принципа една категория закони да се приемат с мнозинство 2/3. Вярно е, че Конституцията нищо изрично не е казала по въпроса, но не е и забранила. Ние познава-

32 VII Велико Народно събрание

ме принципа за прилагане по аналогия за нерешените случаи и тъй като това ще бъдат няколко, но много важни законопроекта, с които ще се поставят принципите, които ще залегнат и в новата Конституция, следва да бъдат приети с отчитане на мнението на повечето (тоест 2/3) от народните представители. Именно този принцип е редно ние да приемем в правилника, а кои точно закони ще се гласуват по този начин, е предмет на едно допълнително уточняване. Пак казвам, това е необходимо, ние за това говорихме много, че някои от законопроектите в този момент и в този етап е необходимо да се обсъдят и гласуват по този начин, поради принципите, които ще съдържат, поради това, че те установяват положения, различни от досега посочените или непосочени в Конституцията и същевременно ще бъдат основа за бъдещата Конституция.

Що се отнася до приложението, ние пак ще го обсъдим и гласуваме, така че няма основание за тревога. Благодаря.

(Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата за реплика.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Колеги, това, което каза колежката, не е съвсем точно. Вижте как е решен въпросът в чл. 81. Тук е казано, че "Народното събрание взема решенията с обикновено мнозинство от присъстващите народни представители, освен когато Конституцията изисква друго мнозинство." Въпросът е решен категорично и ясно. Ето защо, аз казвам така: ако ние искаме да внесем промяна в това отношение и някои законопроекти да ги гласуваме с друго мнозинство, ние трябва да изменим самата Конституция и би трябвало тук, в чл. 81 да приемем една втора алинея и да кажем: "Народното събрание може да реши някои закони да бъдат приемани с квалифицирано мнозинство от 2/3." Това е правилно решение, конституционното решение. Другото е насилие върху Конституцията и не бива сега, Снежана, да развивате такава теза, която е неиздържана. Това изисква даже една друга процедура, да се внесе законопроект за изменение на Конституцията и т.н. Иначе, за мен е конституционно невъзможно да вземем такова решение.

ЙОРДАН КУКУРОВ *(от място):* Ще трябва много време.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Това не са два месеца, а са две седмици. Ако решим.. Другарю Кукуров, досега ние чакахме толкова време, та сега за две седмици...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Красимир Премянов.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми колеги! Аз смятам, че имат свое основание представителите и на двете спорни тези относно съдържанието и редакцията на чл. 101, но воден от съображение, че без правилник нашето Народ-

но събрание не може да продължи своята делова работа и нормално функциониране, предлагам да приемем глава VIII, а спорният текст по чл.101 да го оставим на допълнително обсъждане, след като бъдем подпомогнати с предоставянето на разположение на всеки народен представител на приложение N 3.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Михаил Савав.

МИХАИЛ САВОВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми колеги! Аз също бих желал да взема отношение по прословутия вече 101 член. Аз мисля, че ние изкуствено усложняваме дискусията по този член. Беше изтъкнато, че той формално противоречи на досега действащата Конституция от една страна.

Много дискусии предизвиква въпросът за това кои са основни и кои не са основни закони. Аз лично предлагам и внасям формално предложение, господин председателю, моля то да бъде гласувано, ние да приемем такъв текст на 101 член, който не противоречи на действащата Конституция, тоест приемането на законите с обикновено мнозинство, с ясното съзнание, че ако материята на тези закони противоречи на текстовете на бъдещата Конституция и третира материя, която е предмет на тази Конституция, те ще бъдат приведени в съответствие с новата Конституция.

Сега, с оглед на това да се даде възможност по-оперативно да се приемат наистина законите, аз лично дълбоко съм убеден, че ние трябва да приемем реда, който е предписан от сега действащата Конституция.

Ако се възприеме друго решение на едни други въпроси, третиращи се в тези закони, те съответно ще бъдат коригирани след приемането на новата Конституция. Ако искаме да работим по-оперативно и да приемаме законите, трябва да се придържаме засега към постановката на действащата Конституция. Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Както виждам, други желаещи няма. Господин Ганев, да пристъпим към предложените корекции и да ги гласуваме.

ГИНЬО ГАНЕВ: При най-добрата ми воля започна да се създава отново опасение да не навлезем в дебри и днес да не можем да довършим правилника, който винаги можем да изменим. Нали зависи от нас? Да не забравяме това. Онзи ден се наложи специални правила да гласуваме за начина, по който се гласува вот на недоверие, защото не сме приели дотам текста. Много ви моля, нека с повече организация да минем днес този правилник, разбира се, без да пренебрегваме идеите, които се повдигат тук.

Г-н Вълканов предложи по чл. 91, ал. 3 едно разрешение, което да улесни законодателната работа в подготвителния ѝ фазис, когато се внасят няколко

34 VII Велико Народно събрание

или повече от няколко законопроекта по един предмет. Напомням това, за да разсъждаваме заедно на глас. Г-жа Ботушарова смята, че това, може би, предложение за изработването на един общ законопроект ще пренебрегне авторството на един или друг вносител. Трябва да намерим някакво разрешение по средата, защото не е възможно, ако има 7 или 8 законопроекта, те да бъдат гледани в комисиите така, като са внесени. Някой в един момент трябва да направи една сума от тях, без да пренебрегва, разбира се, възможността да се отстояват гледищата в отделните законопроекти. Би ли могло да изглежда едно предложение така: ал. 3 на чл. 91 "Когато са внесени два или повече законопроекта по един и същ предмет, водещата комисия, която вече е фиксирана в два-три текста преди това, изработва общ законопроект, който внася за разглеждане от свое име, т.е. без да пренебрегва другите, в пленарно заседание". И тогава една алинея "Когато отделният вносител или вносителите по ал. 3 не е съгласен с общия законопроект той прави свой съдоклад пред Великото Народно събрание". Тук е в края на краищата мястото за пълната дискусия. Народните представители ще имат всички законопроекти на разположение, те са раздадени, и ще имат предвид тази сума - наречена общ законопроект, т.е., нищо не ги задължава, освен най-много да ги улесни, ако е направен добросъвестно. Аз моля г-жа Ботушарова, знаей, че това, което говоря не е най-най-прецизно, но практиката просто го налага. Няма да ни задължи щом се защитават правата и пълните възможности не само на вносителите, а и мненията на всеки народен представител поотделно.

Затова предлагам, г-н председател, такава корекция на чл. 91, при която да гласуваме допълнително следните две нови алинеи, които току-що прочетох.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Още веднъж ги прочетете.

ГИНЬО ГАНЕВ: Ал. 3 "Когато са внесени два или повече законопроекта по един и същ предмет, водещата комисия изработва общ законопроект, който внася от свое име за разглеждане в пленарното заседание".

Ал. 4. "Когато отделният вносител по ал. 3 не е съгласен с общия законопроект, той прави свой съдоклад пред Великото Народно събрание". Разбира се, свободното обсъждане тук е установено по общия принцип на работа на парламента.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Обръщам се към двамата депутати: съгласни ли сте?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ (Отмясто): Съгласен съм.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА (От място): Съгласна съм.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Поставям на гласуване това предложение към чл. 91 да има допълнителни две алинеи - 3 и 4, както бяха форму-

лурани от Гиньо Ганев. Моля, които са съгласни, да гласуват. Против? - Няма. Въздържали се? - 4. Това допълнение се приема.

ГИНЬО ГАНЕВ: Г-н Марков справедливо обръща вниманието ни върху сроковете в чл. 90. Те са направени за една класическа законодателна работа. Затова предлагам те просто да бъдат стеснени. Моля ви, отворете на чл. 90, ал. 1 и 2, аз ще възпроизведа за тези, които нямат текст пред себе си. "Постоянните комисии обсъждат законопроектите и внасят във Великото Народно събрание своите мотивирани съдоклади, тук беше казано не по-рано от 7 дни и не по-късно от 30 дни от постъпването им в комисията. Господа, много законопроекти вече се наложи да бъдат внесени преди да изтекат седемте дни от внасянето им. Да възприемем предложението на г-н Марков този първоначален срок да го няма и неговото предложение за втората корекция текстът да бъде така: "Постоянните комисии обсъждат законопроектите и внасят във Великото Народно събрание своите мотивирани съдоклади не по-късно от 15 дни след постъпването им в комисиите". Това е добре, защото втората алинея дава възможност по изключение срокът да бъде удължен. Г-н председател, щом това е така, който е съгласен с тази редакция на ал. 1, би било добре да го гласуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Става дума да падне първоначалният срок и да бъде не по-късно от 15 дни. Моля, които са съгласни, да гласуват. Против? - Не виждам. Въздържали се? - Трима. Приема се ал. 1.

ГИНЬО ГАНЕВ: И по втората алинея. По решение на Великото Народно събрание и по предложение на съответните комисии крайният срок по ал. 1, който направихме сега 15 дни, може да бъде удължен, но не повече от 30 дни. Така съответствува на всичко това, което ни предстои. Да се коригира на до 30 дни.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Предлагам да се гласува вместо "60 дни" не повече от "30 дни". Моля, които са съгласни, да гласуват.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не е малък срокът, г-н Вълканов. Имаше един шепот, но нека да не го чуем всички.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни да съкратим срока от 60 на 30 дни, моля да гласуват. Против? - 3. Въздържали се? - 2. Приема се и тази поправка към чл. 90.

ГИНЬО ГАНЕВ: По чл. 92. Тук, моля ви за повече внимание, за да стане по-бързо. Г-н Костов повдигна въпрос за присъствието на вносителите на законопроектите, когато те се разглеждат в комисии. Той счита, че тази вежлива форма "поканва да присъствуват вносителите" не е достатъчна. Според него те трябва да бъдат там и да дават обяснение. Той предлага текстът да гласи

36 VII Велико Народно събрание

така: "Вносителят на законопроект или негов представител е задължен да присъства и да дава обяснение". Г-н Костов, а ако не дойде? И ако сме го предписали тук, че е задължително, няма да има заседание на комисията. Затова ви предлагам нещо, което, струва ми се, е по-добро от законодателна гледна точка: "Вносителят на законопроекта или негов представител присъства и дава обяснение".

В това има едно богатство от възможности.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Г-н Костов, съгласен ли сте?

БОЙКО КОСТОВ: Съгласен съм.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Значи, трябва да отпадне от чл. 92 думата "поканва". Които са съгласни с тази промяна, моля да гласуват. Против? - 1. Въздържали се? - няма.

ГИНЬО ГАНЕВ: По 97, все в логиката, която разви г-н Марков, той предложи постоянните комисии да обсъждат допълнително законопроектите (това е след първото гласуване) не по-късно от 7 дни. Ние трябва да се присъединим, господа. Правим го даже на следващия ден. Седем дни, когато е много трудно, да не бъдат 14. Мисля, че не се налага това да бъде така. Тоест, не по-късно от 7 дни.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Тези, които са съгласни срокът от 14 да бъде съкратен на 7 дни, моля да гласуват. Против? Няма. Въздържали се? - Няма.

Приема се.

ГИНЬО ГАНЕВ: По чл. 101. Аз искам да помоля г-н Савов да не свежда въпроса само до бързина. Не е там проблемът. Работата е много по-ясна. Знаем, че имаше много предложения, нека все пак ги коментираме с две думи. Ясно е, че Конституцията предвижда обикновено мнозинство от присъстващите. Това е ясно. Ясно е, от друга страна, че принципно важните, големите закони на реформата да не бъдат приемани по този начин. Това е политическа дискусия, водена и решена още на Националната кръгла маса. И затова се прие, след толкова много обсъждания, да има съгласие по това до кои закони да се отнася това квалифицирано мнозинство от 2Д и го от присъстващите. Това предложение не е направено още, може би контактната група, излъчена от народни представители, трябва настойчиво да бъде поканена да довърши този списък. Но аз ще ви кажа и нещо, което трябва да се има предвид. Господа, политическото споразумение, за което се говори днес тук във връзка с оттеглянето на министър-председателя и което трябва да бъде изработено и подписано, както това се чу, до два-три дни, непременно ще предвиди и тези няколко закона, които трябва да бъдат приети с 2/3 от мнозинството. Не може да бъде и

иначе. Тогава, господин Вълканов е прав, ще се внесе и тази корекция в Конституцията, в чл. 87. Даже може би един такъв законопроект вече трябва да тече.

Тук има предложение, което се направи от г-н Премянов и не само от него, чл. 101 сега да не се приема, а да се приеме допълнително, може би след това споразумение за броя на законите и за характера на законите. Имаше едно друго предложение на г-н Кукуров да приемем принципа като текст, а той очевидно ще бъде неприложим, ако няма приложение.

Така че мен и двете неща не ме смущават, макар че виждам един отрицателен знак на колебание на г-жа Екатерина Маринова.

Чисто юридически и едното, и другото е с един и същ резултат. Но понеже първото предложение е направено от г-н Премянов, аз искам, господин председател, това формално предложение да гласуваме, т.е. да преминем към приемането на цялата глава без чл. 101, а това да стане след няколко дни, когато ще имаме кред себе си политическото споразумение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Кукуров, съгласен ли сте?

ЙОРДАН КУКУРОВ *(От място)*: Съгласен съм.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с това предложение, моля да гласуват. Против? - Двама. Въздържали се? - Трима.

Приема се отлагането на гласуването на чл. 101.

ГИНЬО ГАНЕВ: Господа, забравих в момента, че не съм заместник-председател - не се оттегляйте от залата. Просто кворумът е много деликатен в момента.

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Той го няма.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не ми продължавайте мисълта има ли го или го няма, а да заседаваме тук сега.

По чл. 102. Господин Куманов предложи нещо, което на пръв поглед е много стройно. То е свързано с втората алинея, т.е. всички международни договори, които се сключват, въвн от тези, които подлежат на ратификация, защото те задължително идват тук и минават през Комисията по външната политика, по това спор няма, всички да бъдат довеждани до знанието на Комисията по външната политика. Това е и смисълът. Не зная тук ли е г-н Бойко Димитров да ни каже много ли са тези договори. Аз се смущавам тук да не натоварим някои камари.

БОЙКО ДИМИТРОВ *(От място)*: Много са, но не виждам никакво затруднение да бъдат предоставени на комисията.

ГИНЬО ГАНЕВ: При това допълнително уточняване да внесем една корекция: Министерският съвет осведомява Комисията по външната политика или други компетентни комисии на Великото Народно събрание за всички сключени международни договори, които не подлежат на ратификация. Съответните комисии могат да поискат да дадат заключение по някои от тези договори преди неговото утвърждаване от Министерския съвет.

Текстът е добре. Предлага се и една нова алинея 3: компетентните комисии по ал. 3 преценяват с кои от международните договори следва да бъде запознато Великото Народно събрание.

Аз мисля, че текстът е коректен.

Господин председател, с тези уточнения да гласуваме допълнение в ал. 2 и новото съдържание на новата ал. 3, така както я прочетох сега.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Които са съгласни с така прочетения текст, моля да гласуват. Против? - Няма. Въздържали се? - Един.

Приема се.

ГИНЬО ГАНЕВ: Господин председател, няма други бележки по главата. Аз Ви моля да я подложите на цялостно приемане без член 101.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Поставям на гласуване глава VIII като цяло без член 101.

Които са съгласни, моля да гласуват.

Против? - Няма. Въздържали се? - 1.

Глава VIII се приема (с изключение на чл. 101).

Да продължаваме ли?

ГИНЬО ГАНЕВ: Ето, има потвърждаване. Благодаря ви за това, че искате да става по-бързо.

Глава IX е парламентарен контрол.

Обръщам внимание, че всички бележки са взети много внимателно предвид. Развит е институтът на така наречените актуални въпроси. Те не бива да се смесват с питанията. Задават се на министри в сряда и четвъртък половин час, в началото на заседанието и се отговаря непосредствено. Процедурата е пред вас.

Питанията са писмени, както досега. Това вече много улеснява нещата. Сроковете са съкратени до 14 дни и вижте новото:

Когато се получи писмен отговор от даден министър, с този отговор се запознава питащият народен представител и ако той е съгласен, просто не се преминава към процедура на открито парламентарно заседание. Това е ефективно и е предвидено в други правилници. Следователно всичко това трябва да ви кажа, че не буди никакви възражения, бележки по него няма.

Шестдесет и пето заседание 39

Много ви моля за две минути внимание във връзка с чл.118 и последващите. Ние с вас бяхме изправени пред едно парламентарно творчество във връзка с правилата, които приехме частично за гласуването на доверие или за гласуването на недоверие на министър-председател, на министър или на цял кабинет. Развитието на тези текстове е пред вас - членове 118 -121 до края.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Приложиха се и на практика.

ГИНЬО ГАНЕВ: Да, приложиха се на практика. Правя едно уточнение, което се наложи. Нека да направя предложението, вие ще го почувствувате и вероятно то ще удовлетвори всички.

И така, чета член 118.

Алинея 1. Председателят на Министерския съвет след предварително обсъждане в Министерския съвет (тук спор няма) може да поиска от Великото Народно събрание гласуване на доверие по политиката на правителството, както и по конкретен повод.

Това е добре, по вижте сега новата алинея, която се предлага на базата на това, което вчера беше съществено. Нова алинея 2. ,;

Алинея 2. По искането за гласуване на доверие на правителството да се проведат разисквания при спазване на правилата по глава VI от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание.

Могат, но може да се реши и да не се правят разисквания. Това е важно, защото просто досега не беше предвидено. Тогава алинея 3 идва естествено, вижте:

Алинея 3. Решението за доверие след делиберация, след разискване (ако това трябва) се счита за прието, ако за него са гласували повече от половината от присъстващите народни представители.

Ние и миналия път говорихме. Доверието, принципното утвърждаване е с по-малък брой от това, което се иска, когато се иска един негативен вот. Дотук това е добре.

В следващия текст, член 119 се предлага едно редакционно уточнение:

Алинея 1. Великото Народно събрание поставя въпроса за отговорността на Министерския съвет, когато е постъпило проекторешение за недоверие.

Алинея 2. Мотивирано проекторешение за недоверие към министър-председателя, отделен министър, или цялото правителство (това е допълнението, защото така трябва да бъде) се прави пред председателя на Великото Народно събрание по инициатива най-малко на една десета от народните представители.

И сега вижте корекцията в старата алинея 3:

40 VII Велико Народно събрание

Алинея 3. Председателят на Великото Народно събрание уведомява незабавно правителството за внесеното проекторешение (и сега новото) и го включва в дневен ред на следващото пленарно заседание.

Тук имаше едни много дълги срокове. Те бяха по ал.4 на стария член 120, а именно: проекторешението за недоверие се поставя на гласуване не по-рано от 7 дни. Това е една неестествена процедура. Тя е прекалено класическа за нашата динамика. Вие знаете как беше онзи ден. Затова се казва, че пристига проект за решение при председателя и веднага на следващото пленарно заседание то се внася в дневния ред.

Старата алинея 4 се запазва в новата номерация:

Алинея 4. Всеки народен представител може да подпише едновременно само едно предложение за вот на недоверие. Това е така.

Старата алинея 5 се запазва:

Алинея 5. Внесеното проекторешение за недоверие може да бъде оттеглено с писмено искане ... и така нататък. Текстът е добър.

Член 120, алинея 1. По проекторешението за недоверие се провеждат разисквания, които могат да продължат до три пленарни заседания. Нека да има все пак една граница.

Алинея 2. Изменения и допълнения междувременно не се правят - текстът е пред вас.

Има един текст, който е много чист от правна гледна точка. Напомням ви го:

Алинея 3. След прекратяване на общите разисквания по проекторешението за недоверие на всяка парламентарна група се предоставят до 10 минути.

Защо този императив? (Могат да се предоставят до 10 минути за излагане на заключително становище по това). Могат, разбира се, защото миналия път не се пожела това и добре, че не стана, щеше да отиде още колко време?

Сега се предлага нова редакция на алинея 4:

Алинея 4. Гласуването на проекторешението за недоверие се провежда веднага след като завършат разискванията, но не по-рано от 24 часа от внасянето му.

Това е в синхрон: прави се проекторешението, на следващото заседание то се внася, разисквания и след това веднага гласуване. Мисля, че тази работа стои в своята логика.

И сега, старият член 121, алинея 1. Решението за недоверие се счита за прието, ако за него са гласували повече от половината от общия брой на народните представители.

Това е пак по аналогия с предсрочното прекратяване на правомощията на президента и заместник-президента на страната. И сега нещо много важно, вие го имате и пред себе си:

Алинея 2. Когато Великото Народно събрание приеме решение за недоверие, правителството или отделният министър са длъжни да подадат оставка. Оставката на министър-председателя е оставка на цялото правителство.

Това е толкова важно да се знае и във връзка с това, което решавахме днес.

След подаването на оставката правителството продължава да изпълнява функциите си до нов избор.

При това положение старата алинея 4 на член 121 отпада.

Ето това са допълнителните уточнения. Те, уверявам ви, съответствуват на всичкото това, което се направи.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата, Красен Станчев.

КРАСЕН СТАНЧЕВ: Уважаеми господин председателю, уважаеми колега! Искам да се извиня, че съм без записки и моите формулировки може би няма да бъдат съвсем перфектни. Може би сте забелязали, че има известно несъответствие между текстовете на чл. 118, 119, 120 и втора алинея на чл. 121. Във втора алинея на чл. 121 е единственото място, където в текстовете на тези членове се въвежда терминът "отделен министър".

Аз предполагам в тези членове да настъпят следните изменения: в чл. 118, ал. 1, където се казва, че председателят на Министерския съвет след предварително обсъждане и т.н., може да поиска от Великото Народно събрание гласуване на недоверие и т.н., предлагам да се добави: председателят на Министерския съвет или отделният министър.

Отделният министър, който отговаря за определени области от обществен живот може да предприема мерки, които очаква, че няма да бъдат, да речем, популярни или непопулярни и съответно да поиска доверие за извършването на определени мероприятия.

Това е мотивът.

Преди чл. 119 аз предлагам да се включи един нов член - може да бъде 118а, или отделен член 119, като по-нататъшната номерация се измени, като този член определя процедурата на гласуване на недоверие към отделните министри. Защото в сегашната уредба на всичките тези членове не се прави разлика между недоверие към Министерския съвет и недоверие към отделните министри. Предлагам този член да се състои от следните три алинеи, вероятно могат да бъдат направени някакви други добавки. Сега, моето изказване е съвсем експромптно, но първо, като първа алинея предлагам Великото Народно събрание или даже, може би това трябва да бъде редакция и в чл. 19... Пред-

42 VII Велико Народно събрание

лагам следния текст: определена комисия на Народното събрание или 1/20 от народните представители могат да внесат проекторешение за недоверие към отделен министър.

Втора алинея: проекторешението за недоверие към отделен министър се огласява пред заседанието на Народното събрание веднага.

Трета алинея: окончателно решение по проекторешението за недоверие към отделния министър се взема след изказване на председателите на постоянните комисии, или след обсъждане на проекторешението в отделните постоянни комисии на Народното събрание.

Четвърта алинея се получи: решението за недоверие към отделния министър се взема с гласовете на половината от присъствувалите.

Целта на тези предложения е, първо, да се въведе специфичен режим, който да не бъде съответстващ на режима за гласуване на недоверие на цялото правителство. Общият политически мотив е да не се обвързва недоверието към отделен министър с цялото правителство. И вторият мотив е засилването на контрола върху дейността на отделните министри.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Сега, аз започвам да се безпокоя, че излязоха вече доста депутати и сме поставени в положението... *(Реплики)* Един момент, в положение трите члена-118,119, 120, получили са се толкова вече различни предложения, не знам дали сме в състояние да ги приемем сега. Сега, аз бих предложил, ако не възразявате, да задържим още малко, макар че вече официално имам записка от депутатите, че нямаме кворум. И аз преброих, че нямаме кворум, да не вдигам заседанието, да се направят предложенията, за да могат да се преработят и да се внесат вече... Съгласни ли сте по това предложение? Господин Петров, заповядайте. И Ботушарова иска думата. Да се направят предложенията, за да се имат под внимание.

ГЕОРГИ ПЕТРОВ: Уважаемо председателство, уважаеми колеги народни представители! Във всички демократични общества и във всички демократични парламенти по въпроса на питанията се отделя много повече внимание. Аз смятам, че в нашето Народно събрание на този въпрос не е отделено необходимото внимание. По моя преценка досега сме имали най-много един или два отговора на министри и то в петъчен ден - или са се прекъсвали, или по други причини не са се състояли. Сега, аз имах и преди още, в началото на август, един питания бях отправил към министъра на вътрешната търговия относно снабдяването на София с хранителни продукти, преди да настъпи тази криза в последно време. Но отговор още не съм получил.

Бях отправил също питане в същия писмен въпрос (*ръкопляскания*), бях отправил също и питане до председателя на Комитета по енергетика, пак в това писмено питане от м.август. Пак повтарям, но още не съм получил отговор. Преди да настъпи изгасването на енергията. Ние все пак сме Велико Народно събрание и трябва да знаем какво става с нашата енергийна система.

ГИНЬО ГАНЕВ: Какъв е въпросът по правилника?

ГЕОРГИ ПЕТРОВ: По правилника аз какво предлагам. Член 111, ал. 2: Великото Народно събрание, тук е записано, изслушва отговорите на питанията в рамките на първия един час от петъшното заседание всяка седмица.

Това според мен не е достатъчно. Ето защо предлагам тази алинея втора на чл. 111 от правилника да стане: "Великото Народно събрание изслушва отговорите на питанията в рамките на не по-малко от един час", на не по-малко от един час. Значи най-малко два или три часа. Аз предлагам поне три часа, или ако трябва да отделим изобщо поне петъка до обяд. Ние започваме в 10 до 13 ч. поне да бъдат въпроси за питання и отговори на министрите. Това е много важно. Във всички парламенти стават много по-обширни питання.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ботушарова има думата.

НАДЕЖДА ИЛЧЕВА (*От залата*): Моля Ви се, аз бях преди госпожата.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Не, аз ѝ казах преди това. Моля Ви се, Илчева, аз Ви видях, но бях и казал. Тя беше първа.

НАДЕЖДА ИЛЧЕВА (*От залата*): Гледайте малко и в средата, и в ляво...

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Но моля Ви се, аз гледам в средата, преди всичко. Недейте "наляво" и "наясно", ставаме смешни.

СНЕЖАНА БОТУШАРОВА: Уважаеми колеги! Искам да обърна вниманието ви върху следното. Относно гласуването на доверие и недоверие се допуска различно мнозинство и го поставям предложението ми като въпрос. Редно ли е да има разлика тогава, когато се гласува решение за доверие и решение за недоверие в мнозинството? Ние поставяме гласуването на доверие в по-облекчен режим, тъй като сега се предлага решението да се счита за прието, за доверие, ако са гласували повече от половината от присъстващите. А същевременно, когато се гласува или се обсъжда решение за недоверие, това да бъде повече от половината от общия брой. Според мен няма логика да има разлика, не, няма логика, защото последиците са едни и същи. По този начин ние поставяме в по-благоприятно положение правителството, отколкото парламента, ако се допусне това различие. И оценявайки високо стила на г-н Гиньо Ганев да ни убеди за начина, по който да гласуваме недоверие, независимо, че ние гласувахме, аз пак искам аргумента да си го поставя като въпрос.

След като за избирането на министър-председателя и на правителството е необходимо мнозинство половината от присъстващите, на какво основание ще трябва ние да допускаме различно мнозинство? Да, при недоверието. Казвам, оценявам начина, елегантния начин на тълкуване на Конституцията, но считам, че не е убедителен, независимо, че ние вече гласувахме. Принципът би трябвало да бъде - мнозинството, с което се избира, да бъде и мнозинството, с което се освобождава.

Така че това го поставям за допълнителен размисъл. Обръщам се съвсем колегиално към присъстващите тук. Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Д-р Илчева.

НАДЕЖДА ИЛЧЕВА: Господин Ганев, в глава 9 - "Парламентарен контрол", в частта, касаеща питанието и отговорите, т.е. от чл. 104 до 109, никъде не виждам включен президентът и президентската институция. Значи ли това, че Великото Народно събрание, респективно депутатите, народните представители, нямат право да отправят питання и да получават отговори? Ако това не е така, моля в тези членове да бъде включен президентът, респективно и ръководената от него институция.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Друг още? Известно обяснение ще даде г-н Гиньо Ганев и ще отложим гласуването за вторник.

ГИНЬО ГАНЕВ: Господа, и аз виждам, че наистина гласуването трябва сякаш да остане за вторник от 15 часа, но нека да се имат предвид просто няколко съображения.

Господин Петров, колкото и да искаме, по вътрешно желание, да направим от това Велико Народно събрание един Министерски съвет, нека да не го правим! Защо искате тук да вървят в петък по четири часа отговори на министри по чисто управленски въпроси от тяхната компетентност! Дано най-после в това политическо споразумение, което сега чакаме, изрично да се каже, че това Велико Народно събрание ще гласува закони и няма да се занимава нито с животни и тяхното изхранване, нито с язовир "Тополница"! (*Бурниръкопляскания*) И не се позовавайте на парламентарна практика така изобщо!

Предвижда се навсякъде да има отговори на питання, но да бъдат ограбени по време. (*Реплика на Георги Петров*)

Е, защото сега въвеждаме, господин Петров, темата и принципа на въпросите. Това е по-правилно. Има го, сега е предвидено. Всяка сряда и четвъртък задава му се, отговаря, нека това да бъде. Може би това, което Вие казвате - един час Ви се струва малко. Да кажем най-малко един час, но ако кажем три-

четири часа, както Вие предлагате, не ми се иска това да се предлага. (*Реплика на Георги Петров*) Не, не, аз зная как сте го предложили.

ГЕОРГИ ПЕТРОВ (*От място*): Не три часа, а не по-малко от един час.

ГИНЬО ГАНЕВ: Което значи, че и три-четири Ви се иска да бъде. Сега се шегувам, защото няма кворум.

Второ, идеята на г-н Красен Станчев да се въведе искане за недоверие на отделен министър. Добре е, че няма сега да го приемем. Трябва много внимателно да го обсъдим. Аз лично мисля, че експерти и комисия трябва да се съберем, защото недоверието на министър-председателя автоматично е вот на недоверие на цялото правителство.

Чакайте да видим обратното какво значи? Защото министър-председателят е този, който представя своя кабинет и го гласуваме тук така... Трябва да го помислим това. Идеята е много съществена. Аз смятам, че трябва да се индивидуализира и недоверието спрямо отделен министър - да намерим една подходяща формула.

Това ще го развием пълно като предложение. (*Реплики*) Моля? Именно, именно, има дълбок разум в това и трябва цялостно да се развие институтът.

Сега, по предложението, разсъждението г-жа Ботушарова. Нека тук сега да го решим, да не правим някаква маратонна дискусия следния път. Когато този проектоправилник е правен - не е правен нито само от мен, и тази идея не изхожда от мен - а се изхожда от една обща идея, може да не я възприемем, но в това участие, госпожа Ботушарова, която - също така галантно да ѝ кажа, аз извънредно много уважавам като специалист... Но вижте какво пише в Конституцията все пак!

Член 91: Председателят на Републиката се избира с 2/3 от присъстващите.

Член 97 - той се освобождава с 2/3 от общия брой на народните представители.

Този механизъм за различното е въведен в много конституции - нека да го преценим още веднъж съобразно нашите условия. И на мен ми се струва, сякаш на пръв поглед, че добре е толкова, колкото те избират, също толкова да могат и да те освободят. Но, разбира се, това ще стане идния път. Други предложения нямаше, това ще се види много внимателно.

НАДЕЖДА ИЛЧЕВА: Аз имах предложение.

ГИНЬО ГАНЕВ: Г-жа Илчева, не е възможно да има питання до президента и заместник-председателя на републиката, защото това е конституционен принцип. Там просто са изброени длъжностните лица, до които се правят тези питання. Това са били съображенията на комисията. Другото налага текст-

46 VII Велико Народно събрание

тът на Конституцията. А някак това не стои много стройно, с оглед правомощията на един председател и заместник-председател на републиката. Но това е било основанието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Ще ви прочета съобщенията.

Първо, Комисията по икономическата политика ще заседава във вторник в 10 часа.

Бюджетната комисия ще заседава на 4 декември 1990 година, вторник, от 13 часа.

Анкетната комисия относно причините за икономическата и политическата криза ще проведе заседание на 4 декември от 11,30 часа в зала 411 в сградата на Президентството.

Парламентарната група на БСП ще заседава във вторник, 4 декември 1990 г., от 13 часа в зала "Изток".

Временната комисия за решаване на някои проблеми на българското студентство ще проведе заседание на 5 декември, сряда, от 11 часа в зала 501 в сградата на Президентството.

На 5 декември 1990 г. от 8 часа в сградата на бившия КДНК на втория етаж, в стая 402 ще се проведе заседание на Комисията по молби, жалби и предложения на гражданите. Комисията по труда, социалните грижи и осигуряването на гражданите ще заседава на 5 декември 1990 г., в сряда, в 11 часа в Огледалната зала.

Комисията по външна политика ще заседава на 5 декември 1990 г., от 10 часа в Пленарната зала.

Комисията по национална сигурност трябва да промени времето на заседанието си, защото ще има пленарно заседание.

Комисията по радиото и телевизията също трябва да промени часа на своето заседание, както е определено вторник от 15 часа.

Комисията по науката и образованието ще проведе заседание на 5 декември, сряда, от 11 часа.

Комисията по правата на човека също трябва да промени часа на своето заседание, определено е от 15,00 часа. Трябва да се промени този час.

В четвъртък, в 14 часа ще има представител на Пенсионно осигуряване, който ще направи списък на народните представители - пенсионери, за служебно спиране на пенсиите им.

Необходими са следните данни: име, презиме к фамилия, единният граждански номер, окръгът и адресът, на който се получава пенсията, включващ номера на пощенския код. Председателят ще отговори на поставени въпроси в стаята на касиера.

ГИНЬО ГАНЕВ: Моля ви да чуete още две съобщения.

Комисията по административно-териториалното устройство ще заседава в сряда, в 10 часа.

Комисията по опазване на околната среда, с участието на членове на Комисията по икономическата политика и Бюджетната комисия ще заседава в сряда от 8,30 часа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Напомням, че Комисията по икономическата политика ще заседава във вторник от 10 часа.

Комисията по национална сигурност - вторник, 10 часа.

Законодателната комисия - вторник, 10 часа.

В понеделник от 15 часа ще заседава Комисията по правилника.

Във вторник от 15 часа пленарно заседание при следния дневен ред: правилника, Указ 56, решението за мораториума и законопроекът за амнистията, ако е готов.

АТАНАС ГАНЕВ: Умоляваме членовете на работната група от аграрната политика и от Законодателната комисия вместо в 15 часа във вторник, както бяхме се разбрали да работим върху законопроекта за собствеността на земята, ще работим в сряда, в 10 часа. Залата ще съобщим допълнително сутринта.

ГИНЬО ГАНЕВ: В четвъртък, от 11 часа ще заседава Комисията по радиото и телевизията.

Едно съобщение от общ характер, но също важно - покана и напомняне за лекцията във вторник от 11 часа на г-н проф. Вартбург - по парламентарната етика. Присъствието на повече от депутатите е желателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля да чуete декларация на Комисията по здравеопазването и спорта. Има думата председателят на комисията.

АТАНАС УЗУНОВ: "Декларация на Комисията по здравеопазването и спорта при Великото Народно събрание. Комисията по здравеопазването и спорта на Великото Народно събрание смята за свое задължение да информира обществеността в Република България и членовете на Великото Народно събрание за появилите се в последно време различни становища и оценки, свързани с нейната дейност. В своята работа Комисията по здравеопазване и спорта винаги се е ръководела от основните принципи, залегнали в Хипократовата клетва. Нашият стремеж е бил в конструктивен дух и сътрудничество своевременно да разглеждаме и решаваме актуалните приоритетни въпроси на здравеопазването в нашата страна, пренебрегвайки тяснопартийните интереси и пристрастия. Ще изброим само една част от тези въпроси.

48 VII Велико Народно събрание

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля за тишина още няколко минути.

АТАНАС УЗУНОВ: Отчитайки изключителната важност на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за народното здраве, Комисията по здравеопазването и спорта го разгледа задълбочено на няколко свои заседания и депозира становище в Бюрото на Великото Народно събрание и в Законодателната комисия на 4 октомври 1990 година. По същия начин бяха разгледани и изпратени до съответните инстанции и въпросите, свързани с изготвяне на постановление на Министерския съвет за установяване на работния ден на работещите в здравеопазването и отменяне на привилегиите в лекарствоснабдяването.

Комисията разгледа и взе отношение по докладната записка на министър Черноземски във връзка с функциите, структурата и числеността на персонала на Министерството на здравеопазването.

С неудовлетворение трябва да споделим факта, че Комисията по здравеопазването и спорта не получава необходимата подкрепа от Бюрото на Великото Народно събрание. На комисията не бе дадена възможност да изложи своето становище по програмата на правителството в частта ѝ, свързана със здравеопазването в България.

В подкрепа на горното е и фактът, че в Управителния съвет на Агенцията за чуждестранна помощ няма включен представител - депутат от Комисията по здравеопазването и спорта. Като отчитаме тревожното състояние на здравеопазването в страната, ние отново настояваме Бюрото на Великото Народно събрание да включи в програмата за законодателната дейност на Великото Народно събрание за периода от 1 ноември - 31 декември 1990 г. и законопроекта за изменение и допълнение на Закона за народното здраве.

Обръщаме се към всички здравни работници в страната да запазят спокойствие и да проявят високото си чувство за дълг и отговорност.

Членовете на парламентарната Комисия по здравеопазване и спорта ще подкрепят и в бъдеще справедливите искания и предложения за решителен прелом в системата на здравеопазването. От комисията. Благодаря."

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Поиска думата и Бойко Димитров за важно съобщение.

БОЙКО ДИМИТРОВ: Не се касае за важно съобщение, а за едно предложение, което държа да направя именно сега в края на седмицата.

Уважаеми колеги, всички си даваме сметка колко буксуваме намясто и как не ни достига вече пленарно време. Предвид на общия дефицит от пленарно време, което се очертава, искам да предложа на вниманието на Бюрото и на

Шестдесет и пето заседание 49

вашето внимание следните предложения. Освен провежданите досега по график пленарни заседания по правило да се насрочват пленарни заседания и във вторник след обяд, а по изключение, когато имаме достатъчно подготвен материал, и в събота сутрин.

Второ, да се обсъди внимателно следната идея.. Следобедните пленарни заседания да започват не от 15, а от 14 часа и да продължават до 21 часа, с почивка от 17 до 18 часа. Сутрешното заседание да бъде от 9 до 16 часа, с почивка от 12 до 13 часа. Този график да важи по принцип. Разбира се, повтарям, когато има подготвени законопроекти и проекторешения.

На последното за седмицата пленарно заседание Бюрото да оповестява графика на пленумите за следващата седмица, за да може всички народни представители да си планират работното време.

Мисля, че аналогични мерки за повишаване съгъстяване на графика на своята работа и за повишаване на неговата ефективност би следвало да вземат и комисиите. Като например тези две комисии, които имат най-голяма натовареност - Законодателната и икономическата, и на членовете на които ние съвършено справедливо решихме да гласуваме съответно и допълнително възнаграждение, когато имат достатъчно подготвени материали, да заседават по правило и в събота. Когато се налага, така да заседават и другите комисии.

Да се обсъди идеята Законодателната комисия евентуално да се раздели на две подкомисии или да излъчва от състава си работни групи с докладчици, които да работят паралелно, за да се ускори законодателната работа. Благодаря ви за вниманието. Предоставям тези предложения на Бюрото.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Благодарим и ние. Закривам заседанието.

(Закрито в 14,00 часа)

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ:
Н.Тодоров**